

EVROPSKA PRAVNA FAKULTETA

Jernej Mavrič

**KADI - EVROPSKI »SO LANGE« V
ODNOSU DO MEDNARODNEGA
PRAVA?**

(diplomska naloga)

2011

EVROPSKA PRAVNA FAKULTETA

Jernej Mavrič

**KADI - EVROPSKI »SO LANGE« V
ODNOSU DO MEDNARODNEGA
PRAVA?**

(diplomska naloga)

Mentor: doc. dr. Matej Avbelj

2011

1. POVZETEK

V diplomskem delu želim dokazati, da sta primera Solange I in Solange II v podobnosti s primerom Kadi glede same materije urejanja in tudi glede na učinke proti mednarodnemu pravu oziroma pravu Evropske unije¹. Poleg tega želim dokazati pomembnost človekovih pravic skozi navedene primere. Želim pa tudi preveriti, če so nastale kakšne spremembe v ureditvi razmerij, ki izhaja iz navedenih primerov, med različnimi pravnimi sistemi v mednarodnem pravu.

Ključne besede: pravo Evropske unije, človekove pravice in temeljne svoboščine, Varnostni svet Organizacije združenih narodov, mednarodno pravo, primer Solange, primer Kadi.

2. SUMMARY

In this composition I want to prove that the cases Solange I and Solange II are in connection with the Kadi case regarding the similar subject-matter and also regarding the effects against the international or European law. Beside this I want to prove the importance of human rights through these cases, and I also want to examine if there have been any changes in relationships between law systems in international law.

Key words: European Union law, human rights, Security Council of United Nations, international law, Solange case, Kadi case.

---

¹ V nadaljevanju pravo EU.

1. POVZETEK	3
2. SUMMARY	3
3. UVOD.....	6
4. PRIMERA »SOLANGE«.....	6
4.1. SOLANGE I	6
4.1.1. OZADJE	6
4.1.2. DEJANSKO STANJE.....	7
4.1.3. POSTOPEK PRED UPRAVNIM SODIŠČEM.....	8
4.1.4. ODLOČITEV USTAVNEGA SODIŠČA.....	9
4.1.5. POMEN SOLANGE I	10
4.2. OBDOBJE PO PRIMERU SOLANGE I	10
4.3. SOLANGE II	11
4.3.1. DEJANSKO STANJE.....	11
4.3.2. POSTOPEK PRED UPRAVNIM SODIŠČEM.....	11
4.3.3. POSTOPEK PRED SODIŠČEM EU	12
4.3.4. POSTOPEK PRED NEMŠKIM ZVEZNIM USTAVNIM SODIŠČEM.....	13
4.3.5. POMEN SOLANGE II	14
5. PRIMER KADI I	14
5.1. OZADJE	14
5.1.1. VARNOSTNI SVET ZDRUŽENIH NARODOV.....	14
5.1.4. MEDNARODNO PRAVO IN POSAMEZNIK.....	16
5.2. DEJANSKO STANJE	17
5.2.1. RESOLUCIJE VARNOSTNEGA SVETA IN UREDBE SVETA EU IN KOMISIJE	17
5.3. POSTOPEK PRED SODIŠČEM PRVE STOPNJE.....	18
5.3.1. RAZMERJE MED PRAVNIMA REDOMA ZDRUŽENIH NARODOV IN EU.....	18
5.3.2. TEMELJNE ČLOVEKOVE PRAVICE	22
5.3. SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA MADURA.....	24
5.4. PRITOŽBENI POSTOPEK PRED SODIŠČEM EU	25
5.5. ZAKLJUČEK PRIMERA KADI I.....	26
5.6. POMEN SODBE KADI I	26
5.7. KADI II.....	27
5.8. POMEN SODBE KADI II.....	28
6. POVEZAVA PRIMEROV SOLANGE S PRIMEROM KADI	28
6.1. POSEG V TEMELJNE PRAVICE	28
6.2. SPORNOST PRAVNIH AKTOV	31
6.3. VPRAŠANJE PRISTOJNOSTI.....	31

7. KADI – EVROPSKI SOLANGE?	32
8. REŠITVE PRIMERA KADI IN PREPREČEVANJE PRIHODNJIH KRŠITEV	33
8.1. VARNOSTNI SVET	33
8.2. EVROPSKA UNIJA.....	34
9. ZAKLJUČEK	35
8. LITERATURA	36
9. VIRI	36

3. UVOD

Človekove pravice so pravice vseh ljudi, ki so zajete v Deklaraciji o človekovih pravicah, v različnih konvencijah, v Sloveniji pa tudi v Ustavi, kot hierarhično najvišjem pravnem aktu v državi, podane pa so tudi v posameznih zakonih. S pravicami imajo ljudje tudi dolžnosti, ki jih morajo izpolnjevati, da bi bili upravičeni do pravic. Namen opredelitve človekovih pravic in svoboščin je omogočanje razvijanja in uporabe človeških kvalitiet, inteligence, talentov in vesti ter zadovoljevanja duhovnih in drugih potreb.

V prvem poglavju bom predstavil primera Solange I in Solange II ter razloge za njuno pomembnost pri oblikovanju prava Evropske unije.

Drugi del diplomskega dela je namenjen preučitvi primera Kadi, kakšna je bila razsodba sodišča EU ter kakšen pomen ima za odnose v mednarodnem pravu.

V tretjem poglavju ugotavljam povezave med primeroma Solange I in II ter primerom Kadi.

Četrto poglavje je posvečeno zagovarjanju trditve, da je primer Kadi neke vrste primer Solange proti mednarodnem pravu.

V zadnjem, petem delu pa predstavljam svoje poglede na rešitev vprašanja varstva človekovih pravic na strani Organizacije združenih narodov in tudi na strani Evropske unije.

4. PRIMERA »SOLANGE«

4.1. SOLANGE I

4.1.1. OZADJE

Najprej je pomembno pojasniti zgodovinsko ozadje pri tem primeru, saj je imelo to, po mojem mnenju, tudi vpliv na prvi in drugi primer Solange. V Nemčiji so imeli v 20. stoletju

kar nekaj izkušenj s totalitarnimi pritiski in tudi z zrušitvijo Weimarske ustave² pod skrajnimi političnimi režimi. Zaradi teh dejstev je povsem razumljivo, da so v nemškem zveznem parlamentu v 60. letih potekale burne razprave glede pomanjkanja demokracije in ščitenja človekovih pravic in temeljnih svoboščin v Evropski skupnosti^{3, 4}.

K takratnemu pomanjkanju zaupanja v Evropsko skupnost⁵ je pripomoglo tudi Sodišče ES^{6, 7} s svojimi sodbami. Na začetku svojega delovanja je Sodišče skozi primere⁸ pokazalo zelo ozko interpretacijo določb prava EU in neupoštevanje določb nacionalnih prav glede lastninske pravice in ekonomskih svoboščin. Zato so se nekateri nemški državljani začeli spraševati ali bo pravo skupnosti razvrednotilo temeljne pravice, ki jih je zagotavljalo nemško pravo^{9, 10}.

Na odločitev Solange je vplivalo tudi načelo neposredne uporabe prava EU, ki se je razvilo zaradi dinamičnega razvoja EU. To načelo se je takrat uporabljalo samo na določenih področjih prava Skupnosti in pomeni, da akti institucij EU lahko neposredno veljajo na področju EU brez nadaljnjih aktov držav članic, ki bi npr. v domači pravni red implementirale določbe teh aktov¹¹. S pojavom tega načela in z njegovimi posledicami se je nekaterim zastavilo vprašanje, ali prenos moči na EU pomeni premoč prava EU nad normami nemške zvezne ustave¹². Odgovor na to vprašanje je podal primer Solange I¹³.

4.1.2. DEJANSKO STANJE

Solange I. je bolj znano ime za odločitev nemškega zveznega ustavnega sodišča v primeru *Internationale Handelsgesellschaft v. Einfuhr und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel* leta 1974. Evropski svet in komisija sta skupaj izdala predpise, ki so zahtevali plačilo določenih obveznosti v zvezi z uporabo izvoznih dovoljenj. Namen za tako obveznost je bil v zavarovanju izvajanja izvoznih dejavnosti v času veljavnosti izvoznega dovoljenja¹⁴.

---

² Nem. *Weimarer Verfassung* 1919–1933

³ Danes se izraz Evropska skupnost ne uporablja več, saj je uradni naziv po Lizbonski pogodbi (2009) Evropska unija.

⁴ Grossi, 2009, str. 207

⁵ V nadaljevanju ES

⁶ Ang. *European Court of Justice (ECJ)*

⁷ Po Lizbonski pogodbi Sodišče Evropske unije

⁸ *Friedrich Stork & Cie v High Authority of the European Coal and Steel Community*

⁹ Nem. *Grundgesetz*

¹⁰ Lanier, 1988, str. 3

¹¹ Grilc, 2001, str.113

¹² Nem. *Deutsches Grundgesetz*

¹³ Sancin, 2009, str. 180

¹⁴ Lanier, 1988, str. 6

Pritožnik¹⁵ je izgubil dovoljenje za izvoz koruzne moke in se zaradi tega pritožil pri pristojni upravni agenciji. Ker se s tem položaj ni razrešil, je pritožnik vložil tožbo za povrnitev nastalih stroškov na nemško Upravno sodišče¹⁶ v mestu Frankfurt am Main. V tožbi je pritožnik navedel, da mu je agencija s svojim delovanjem kršila njegove pravice, ki so mu zagotovljene z Nemško zvezno ustavo. Kot kršitve je navajal, da je bil ukrep agencije nesorazmeren in nerazumen¹⁷, prav tako pa je pritožnik navajal, da mu je bila kršena svoboda razvijanja osebne lastnine¹⁸ in tudi sama pravica do lastnine^{19, 20}.

4.1.3. POSTOPEK PRED UPRAVNIM SODIŠČEM

Upravno sodišče v Frankfurtu je v tem primeru poslalo na takratno Sodišče ES predhodno vprašanje. Namen predhodnega vprašanja je bil najti rešitev med nasprotujočimi si ukrepi Evropskega sveta in komisije ter določbami nemške ustave. Upravno sodišče v Frankfurtu je brez dvoma zagovarjalo stališče, da nemško sodišče ne bi smelo sprejeti tistih predpisov skupnosti, ki so v neskladju s temeljnimi pravicami in svoboščinami zagotovljenimi z nemško ustavo. Torej to pomeni, da je imela Nemčija kljub ratifikaciji pogodbe o Evropski gospodarski skupnosti še vedno določene rezervacije do prava skupnosti. Te rezervacije so se nanašale predvsem na ščitenje temeljnih pravic, ki jih zagotavlja nemška ustava. Kot posledica tega je sodišče v Frankfurtu v prošnji za predhodno vprašanje navedlo, da je mogoč enak učinek, kot ga predpisujejo predpisi Evropskega sveta in komisije, doseči z milejšimi ukrepi, ki bi prav tako imeli za posledico zmanjšanje nadzora nad skupnim trgom²¹.

Sodišče ES je v postopku predhodnega odločanja odločalo o spornem nemškem pogledu na temeljne ustavne pravice, ki so v nasprotju s pravom skupnosti. Sodišče je bilo mnenja, da ima zatekanje k nacionalnemu pravu pri razlagi in vrednotenju prava skupnosti za posledico to, da pravo skupnosti izgublja učinkovitost in da tak pogled nasploh škoduje pravu skupnosti²². Pravna veljavnost teh instrumentov se lahko ocenjuje samo v sklopu in duhu prava EU, kar torej pomeni, da predpisi EU ali vplivi le-teh na notranje pravni red države članice ne morejo biti tarča očitkov, da nasprotujejo temeljnim pravicam in načelom, zajetim v nacionalni ustavi.

---

¹⁵ Internationale Handelsgesellschaft MBH, sedež registracije v Frankfurtu am Main

¹⁶ Nem. *Verwaltungsgericht*

¹⁷ 20. člen Nemškega temeljnega zakona oz. nem. *Grundgesetz* Art. 20

¹⁸ 2. člen Nemškega temeljnega zakona, ang. *Free development of personality*

¹⁹ 14. člen Nemškega temeljnega zakona, ang. *The right of property*

²⁰ Foreign Law Translations, 2007, II. poglavje

²¹ Lanier, 1988, str. 6

²² Lanier, 1988, str. 6

Sodišče ES je tudi navedlo, da neuporaba specifičnih nemških ustavnih standardov ne pomeni odsotnosti ustreznih nadomestnih norm v pravu EU. Vendar pa je sodišče vseeno odločilo, da je potrebno preveriti, ali obstajajo garancije v pravu skupnosti, ki bi na podoben in primerljiv način kot temeljna načela nacionalnih ustav ščitile interese posameznikov. Spoštovanje nacionalnih pravnih načel in spoštovanje nacionalnih ustav so sestavni del splošnih pravnih načel, ki so zaščiteni s strani Sodišča EU. Zaščita teh pravic mora biti, po zgledu zaščite ustavnih pravic v državah članicah zagotovljena tudi s samo zgradbo in delovanjem ES. Za Sodišče ES izguba pravice do izvoza oz. odvzem te pravice pritožniku ni pomenila nerazumnega poseganja v trgovanje in je zato odločilo, da ni bila kršena nobena temeljna pravica iz prava skupnosti²³.

Ko je odločitev Sodišča ES prejelo upravno sodišče v Frankfurtu, so se sprožili burni odzivi zaradi pogleda na razmerje med nacionalnim pravom in pravom skupnosti s strani Sodišča ES. Sodišče v Frankfurtu se strinja s tem, da se prenese del suverenosti države na EU ter se posledično s tem seveda zmanjša moč nacionalnih institucij ter tudi pomen temeljnih ustavnih pravil²⁴. Vendar pa po drugi strani pravi, da če ima pravo skupnosti prednost pred nacionalnim ustavnim pravom oz. je evropsko pravo izvzeto iz konteksta temeljnih ustavnih pravic in obveznosti, potem bo nastal t. i. »ustavni in pravni vakuum«^{25, 26}.

4.1.4. ODLOČITEV USTAVNEGA SODIŠČA

Upravno sodišče v Frankfurtu je ta primer poslalo na Nemško zvezno ustavno sodišče²⁷. Ustavno sodišče je v veliki meri podprlo stališče upravnega sodišča, kar pomeni, da je potegnilo mejo med zakonodajnimi pristojnostmi na eni strani, katerih prenos na EU je urejen v nemški ustavi, ter ustavodajnimi pristojnostmi na drugi strani, ki pa so neprenosljive. Torej je ustavno sodišče ugotovilo, da je prenos pooblastil na EU oz. katero koli drugo mednarodno organizacijo mogoč le v tolikšni meri, kolikor to dovoljujejo nemška ustavna načela. Vsako delovanje zunaj meja nemških ustavnih načel bi v bistvu pomenilo poseganje v

---

²³ Lanier, 1988, str. 7

²⁴ Upravno sodišče je v odločitvi Evropskega sodišča o predhodnem vprašanju videlo grožnjo demokraciji v Zvezni republiki Nemčiji.

²⁵ Pri tem sodišče misli, da bo ustava posamezne države razvrednotena in bo podrejena evropskemu pravu, ki pa takrat ni imelo enakih varovalk kot nacionalno pravo posameznih držav. Razlog za to gre iskati predvsem v dveh dejstvih. Kot prvič je bilo evropsko pravo v primerjavi z nacionalnimi pravi relativno mlado in zato še ni imelo časa razviti vseh ustreznih mehanizmov. Kot drugo dejstvo pa je sam ekonomski namen združitve držav in v tej združitvi temeljne ustavne pravice in obveznosti sprva niso bile najpomembnejše in zato tudi niso bile varovane na ustrezen način.

²⁶ Lanier, 1988, str. 7

²⁷ Sedež v mestu Karlsruhe

nemško temeljno ustavno strukturo in tudi v njeno identiteto. Posledično je možno na podlagi ustave razveljaviti vse tiste določbe EU, ki bi načenjale identiteto nemškega ustavnopravnega reda²⁸.

4.1.5. POMEN SOLANGE I

Bistvo odločitve *Solange I* je torej v tem, da bo v nasprotju med normo domačega prava in pravnega reda EU prevladala temeljna ustavnopravna norma, kakršna je varstvo človekovih pravic, vse dokler bo standard varstva v okviru EU nižji od tistega, ki ga nemškim državljanom zagotavlja nemška ustava. S tem je Nemško zvezno ustavno sodišče postavilo zahtevo po sprejetju skupne listine človekovih pravic in temeljnih svoboščin²⁹, ki bo veljala na celotnem območju EU.

Ta sodba je izjemno vplivala na razvoj Evropske unije, saj je zahtevala, da se v okviru EU sprejme oz. začne uporabljati nek standard človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki bo primerljiv z varstvom teh pravic v posameznih državah članicah.

Odločitev *Solange I*³⁰ je bila podprta s podobno argumentacijo tudi v nekaterih drugih državah članicah³¹. Večinsko mnenje je bilo torej naklonjeno sodbi nemškega ustavnega sodišča, vendar pa je kljub temu obstajalo nekaj sodnikov, ki pa jih je skrbela integriteta prava EU in sam namen EU, torej doseganje skupnih evropskih ciljev³².

4.2. OBDOBJE PO PRIMERU SOLANGE I

Čeprav so se po odločitvi ustavnega sodišča pojavljale najrazličnejše kritike, je bila odločitev v veljavi 12 let. V tem obdobju bi lahko govorili o zaskrbljenosti oz. obdobju notranjih nelagodnosti v Evropi. Glavni razlog za to je bilo vprašanje, kaj odločitev *Solange I* pomeni za enotnost EU in za ekonomsko, socialno in politično integracijo v Evropi³³. Na videz brezizhodna situacija je bila razrešena šele leta 1986, ko je Nemško zvezno ustavno sodišče še enkrat odločalo o podobnem problemu v primeru *Solange II*³⁴.

---

²⁸ Lanier, 1988, str. 8

²⁹ Ang. *Common Bill of Rights*

³⁰ Nem. *Solange* v prevodu pomeni »dokler« oz. v ang. »as long as«.

³¹ Npr. primer v Italiji *Frotini v Ministero dello Finanze* {1974}

³² Lanier, 1988, str. 11

³³ Lanier, 1988, str. 11

³⁴ Lindfelt, 1999, str. 17

4.3. SOLANGE II

Po dvanajstih letih je Nemško zvezno ustavno sodišče dobilo priložnost, da naknadno preveri svojo odločitev v primeru *Solange I*, ko se je pred sodiščem znašel primer v podobnem kontekstu kot prvi. Za pravno ozadje sta zopet poskrbela Evropski svet in komisija s svojimi pravili o mednarodnem trgovanju, s katerimi se je obnovil problem razmerja med nacionalnim in evropskim pravom³⁵.

4.3.1. DEJANSKO STANJE

9. julija 1976 je nemški uvoznik predelane hrane *Wünsche Handelsgesellschaft* vložil prošnjo za pridobitev licence za uvoz določene količine³⁶ tajvanskih vložnih gob v Zvezno republiko Nemčijo. Prošnjo je naslovil na Zvezni urad za hrano in gozdove³⁷, ki je prošnjo po obravnavi zavrnil 15. julija 1976 na podlagi predpisov ES, ki so bili takrat v veljavi³⁸.

4.3.2. POSTOPEK PRED UPRAVNIM SODIŠČEM

Nemški uvoznik je potem vložil pritožbo na frankfurtsko upravno sodišče. Po njegovem mnenju so predpisi takratne ES glede mednarodnega trgovanja, zaradi katerih mu je omenjeni urad zavrnil prošnjo za uvoz, neveljavni. Neveljavni naj bi bili zaradi tega, ker naj bi urejali pogoje na skupnem trgu, ki v času vložitve njegove prošnje niso več obstajali. Ti predpisi naj bi po mnenju pritožnika izgubili svojo dejansko osnovo v resničnosti ter posledično tudi svojo pravno osnovo³⁹. Te predpise bi morala Evropska komisija ponovno urediti takoj, ko bi bila končana kriza na trgu predelanih gob. Dokazni zapisnik pred Upravnim sodiščem je bil poln navedb, da se je kriza glede predelanih gob na evropskem trgu, ki je botrovala sprejemu spornih ukrepov Evropske komisije in sveta leta 1974, v času vložitve prošnje pritožnika že umirila oz. prenehala. Nemški Zvezni zavod za hrano in gozdove je iskal prilagoditve spornih evropskih določil, s katerimi je želel doseči povečanje uvoza gob, vendar neuspešno⁴⁰.

---

³⁵ Lanier, 1988, str. 12

³⁶ Približno tisoč ton predelanih oz. procesiranih gob

³⁷ Nem. *Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaft (BEF)*, ang. *Federal Office of Food and Forestry*

³⁸ Foreign Law Translations (online), 2007, 6. odstavek

³⁹ Lat. »*Cessant ratione legis, cessat lex.*« oz. v prevodu: »*Ko preneha razlog zakona, preneha tudi zakon.*«

⁴⁰ Lanier, 1988, str. 16

Upravno sodišče je zavrnilo pritožbo, ker so bila sporna pravila Evropske komisije in sveta v skladu z cilji Rimske pogodbe⁴¹. Sodišče v svojem zapisniku ni ugotovilo nobenih očitnih in jasnih zlorab s strani Komisije pri vzdrževanju uvoznih omejitev po prvi polovici leta 1976. Nadalje je Upravno sodišče v Frankfurtu zavrnilo možnost postavitve predhodnega vprašanja glede sporne ureditve takratnemu Sodišču ES. Postopek se je nato preselil⁴² na Zvezno upravno sodišče⁴³ v Berlin, ki se je strinjalo, da je center spora v tem primeru nadaljevanje veljavnosti predpisov EU po juniju 1976, ko naj bi se končala kriza na trgu. Zvezno upravno sodišče je presodilo, da je bila zavrnitev prošnje za izdajo licence možna na podlagi uredbe Komisije⁴⁴. Sodišče je ugotovilo, da je bilo pooblastilo Komisiji za ureditev spornih razmerij dano samo za obseg in časovno dobo, kolikor je bilo to nujno potrebno⁴⁵, in v skladu s pooblastilom bi morali te predpise, ki so bili uvedeni zaradi zaščite, tudi razveljaviti takoj, ko bi prenehali razlogi oz. motnje, zaradi katerih so bili ti predpisi sprejeti oziroma ko le-ti ne bi več mogli nastati. Za zvezno upravno sodišče je bilo torej izpolnjevanje pooblastila Komisiji znotraj meja, ki jih je postavil Svet, najspornejše vprašanje, ki ga je potem edinega posredovalo Sodišču ES v obliki predhodnega vprašanja. Torej je Nemško zvezno upravno sodišče na Sodišču ES naslovilo predhodno vprašanje glede veljave uredbe Komisije⁴⁶.

4.3.3. POSTOPEK PRED SODIŠČEM ES

V postopku odločanja o predhodnem vprašanju 6. maja 1982 je pritožnik ponovil svoje trditve glede spornosti veljave spornih uredb Komisije po koncu junija 1976. Komisija je v odgovoru navedla, da bi morali njene predpise testirati glede veljavnosti v času, ko so bile sprejete, in ne *post facto* dogodkom na trgu, kot je to navajal pritožnik. Glede na tak pogled Komisija zagovarja, da njeni predpisi niso dejansko zmotni, niti niso predstavljali zlorabe diskrecijske pravice. Prav tako pa je Komisija predstavila statične podatke, ki so dokazovali, da je cena konzerviranih gob v času trajanja njenih predpisov sicer zrasla⁴⁷, vendar pa cena, kot je bila pred uvedbo njenih predpisov, ni bila dosežena še dve leti⁴⁸. Komisija je navedla,

---

⁴¹ Natančno z 39. členom Rimske pogodbe (ang. *Treaty of Rome*)

⁴² Zanimivo je, da je v bistvu postopek preskočil drugostopenjsko, višje upravno sodišče. To je mogoče s pravnim sredstvom, ki se imenuje *Sprungrevision*, ki omogoča pritožniku, da obide drugostopenjsko sodišče.

⁴³ Nem. *Bundesverwaltungsgericht*

⁴⁴ Uredba št. 2107/74, ki je imela pooblastilo v uredbah Sveta št. 1927/75 in 1928/75

⁴⁵ Ang. »only to the extent and for the period of time absolutely necessary«

⁴⁶ Lanier, 1988, str. 17

⁴⁷ V času trajanja krize na trgu – 1972–1974

⁴⁸ Sredi leta 1976

da so bili njeni ukrepi začasnega značaja in naj bi veljali toliko časa, kolikor bi bilo absolutno nujno potrebno. Sodišče ES se je s trditvami Komisije strinjalo in odločilo, da so bili njeni predpisi veljavni⁴⁹.

4.3.4. POSTOPEK PRED NEMŠKIM ZVEZNIH USTAVNIM SODIŠČEM

Pritožnik z odločitvijo Sodišča ES ni bil zadovoljen, zato je še enkrat poizkusil na Zveznem upravnem sodišču, vendar mu je le-to odgovorilo, da je izključena tako možnost do presoje primera na Nemškem zveznem ustavnem sodišču kot tudi možnost obnovitve postopka pred Sodiščem ES.

Vendar tudi s tem pritožnik ni bil zadovoljen, zato je v želji po neposredni razsodbi vložil tožbo na Nemško ustavno sodišče⁵⁰. Kot toženo stranko je imenoval Zvezno upravno sodišče. V tožbi je navedel kršitve ustavnih pravic, prav tako pa je navedel nepravilno delovanje Zveznega upravnega sodišča, ko to ni želelo posredovati primera naprej na Nemško ustavno sodišče ali pa ga posredovati ponovno na Sodišče ES. S tem naj bi se dokazale kršitve predpisov s strani Komisije in Sveta, zagotovljenih temeljnih pravic v nemškem ustavnem pravu⁵¹. Po mnenju pritožnika Zvezno upravno sodišče ni storilo nič drugega kot odobrilo zmotno odločitev Sodišča ES brez preverjanja. Nemško zvezno ustavno sodišče je soglasno odločilo, da je zdaj veljaven razsodnik v tem primeru Sodišče EU, saj naj bi si bila v konfliktu sekundarno pravo EU in temeljne pravice, zagotovljene z nemško ustavo⁵².

Ta dramatična nenadna sprememba mnenja Nemškega zveznega ustavnega sodišča je bila posledica sprememb in razvoja znotraj celotne strukture EU. Te spremembe so se predvsem nanašale na poudarjanje vladavine prava⁵³, na realizacijo demokratičnih načel in temeljito zaščito temeljnih človekovih pravic. Ustavno sodišče je bilo na podlagi teh dejstev prepričano, da je EU v vseh svojih organih in v svojem delovanju sprejela zadovoljive demokratične standarde in tudi zadovoljive standarde varstva človekovih temeljnih pravic. Zato je tudi izdalo sklep, da je od takrat naprej za primere, kjer poteka spor med sekundarnim pravom EU in nacionalnim pravom, pristojno Sodišče EU⁵⁴.

---

⁴⁹ Lanier, 1988, str. 18

⁵⁰ V mesto Karlsruhe

⁵¹ Ang. *German Basic Law*

⁵² Lanier, 1988, str. 18

⁵³ Ang. *Rule of Law*

⁵⁴ Lanier, 1988, str. 19

4.3.5. POMEN SOLANGE II

Nemško ustavno sodišče je z odločitvijo *Solange II* priznalo storjen napredek na področju varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin v okviru EU. Ugotovilo je tudi, da ni več konflikta med ravno varstva človekovih pravic v EU in tisto, ki jo zahteva nemška ustava. Posledično je nemško ustavno sodišče odločilo, da dokler si bosta standarda v bistvenem podobna, toliko časa ne bo več preverjalo skladnosti prava EU z ustavo, preden bo dovolilo njegovo prevlado nad določbami nemške ustave.

5. PRIMER KADI I

5.1. OZADJE

5.1.1 VARNOSTNI SVET ZDRUŽENIH NARODOV

Glavno jedro oz. bistvo primera Kadi so ekonomske sankcije proti posameznikom v okviru boja proti mednarodnem terorizmu. Pomembno vlogo igra Organizacija združenih narodov⁵⁵, bolj natančno Varnostni svet. Varnostni svet je eno izmed petih teles OZN⁵⁶, ki je največja mednarodna organizacija in ima nalogo ohranjanja svetovnega miru in varnosti. V skladu s temi nalogami Ustanovna listina podeljuje Varnostnemu svetu posebne pravice, ki mu omogočajo takojšnje in učinkovito ukrepanje. Varnostni svet lahko razišče vsak spor ali položaj, ki bi utegnil pripeljati do trenja med državami. Če spor preraste v oborožen spopad, je prva naloga Varnostnega sveta, da spopad čim prej zaustavi. Varnostni svet sme tudi odločati o uporabi prisilnih ukrepov, ekonomskih sankcij ali o kolektivnih vojaških akcijah. Mirno ali prisilno reševanje sporov je lahko prepuščeno tudi regionalnim organizacijam z mandatom⁵⁷.

Varnostni svet Združenih narodov je leta 1999 sprejel prvo serijo resolucij⁵⁸ z namenom preprečevanja terorizma in zagotavljanja mednarodnega miru in varnosti. Z enakim namenom so bili ustanovljeni tudi Sankcijski odbori Varnostnega sveta Združenih narodov⁵⁹,

---

⁵⁵ V nadaljevanju OZN

⁵⁶ Poleg VS obstajajo še Generalna skupščina OZN (osrednji organ OZN z najvišjimi pristojnostmi), Sekretariat OZN, Mednarodno sodišče OZN ter Ekonomski in socialni svet OZN. Do leta 1994 je deloval tudi Skrbniški svet OZN.

⁵⁷ Npr. Afriška unija, UN Security Council Sanctions Committees (online)

⁵⁸ Resolucija 1267 (1999) sprejeta na 4051. zasedanju Varnostnega sveta, 15. oktobra 1999

Resolucija 1333 (2000) sprejeta na 4251. zasedanju Varnostnega sveta, 19. decembra 2000

⁵⁹ Ang. *United Nations Security Council Sanctions Committees*

ki so odgovorni za določanje sredstev ali drugih finančnih virov, ki jih morajo zamrzniti vse države. Namen tega je zamrznitev sredstev in drugih finančnih virov, ki so v lasti talibanov ali jih neposredno ali posredno nadzirajo oziroma pripadajo podjetjem v lasti talibanov ali so pod njihovim nadzorom⁶⁰.

Varnostni svet je sestavljen iz petnajstih članov, ki so države članice Organizacije združenih narodov. Ima pet stalnih članic: Republiko Kitajsko, Francijo, Rusijo, Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske ter Združene države Amerike. Ostale, nestalne članice izvoli Generalna skupščina. Pri izboru se upošteva predvsem prispevek članov Združenih narodov k ohranitvi mednarodnega miru in varnosti ter njihov prispevek k drugim ciljem Organizacije, upošteva pa se tudi pravično geografsko porazdelitev. Nestalni člani Varnostnega sveta se izvolijo za dobo dveh let in vsak član Varnostnega sveta ima po enega predstavnika.⁶¹

V skladu s 7. poglavjem Ustanovne listine Združenih narodov lahko Varnostni svet uvaja sankcije, da obdrži ali povrne mednarodni mir in varnost. Te sankcije so lahko ekonomske oziroma drugačne narave, ki ne vključujejo uporabe sile v mednarodnih vojaških misijah. Obvezne sankcije so namenjene ustvarjanju pritiska na državo ali neko skupnost, da bi ta privolila oz. popustila ciljem, ki jih je začrtal Varnostni svet brez uporabe sile. Te sankcije predstavljajo pomemben instrument prisile za odločitve Varnostnega sveta. Varnostni svet se zateka k sankcijam brez uporabe sile na območjih, kjer je ogrožen mir in kjer je tudi spodletelo diplomaciji. Nabor sankcij zajema obsežne ekonomske in trgovinske sankcije ter tudi bolj specifične ukrepe, kot so npr. prepoved uvoza orožja v državo⁶², prepoved potovanja, finančne ali diplomatske omejitve⁶³...

Z Resolucijo št. 1333 (2000) je Varnostni svet naročil Sankcijskemu odboru, naj vzdržuje in posodablja listo posameznikov in določenih skupin, ki naj bi sodelovale z Osamo bin Lадnom. Osebam na tej listi morajo države zamrzniti vsa sredstva in drugo finančno premoženje. Da bi se ta Resolucija implementirala, je Svet EU sprejel *inter alia* tudi Resolucijo Varnostnega sveta št. 881/2002. Posledica je, da morajo biti vsa sredstva in drugo finančno premoženje, ki pripada, je bilo v lasti oz. v posesti fizičnih ali pravnih oseb oz. skupin, ki so navedene v prej omenjeni listi Varnostnega sveta, zamrznjeno⁶⁴.

---

⁶⁰ Brkan, 2009, str. 207

⁶¹ Društvo za Združene narode za Slovenijo, 23. člen

⁶² Ang. *Arms Embargo*

⁶³ UN Security Council Sanctions Committees, 1.–6. odstavek

⁶⁴ Brkan, 2009, str. 207

5.1.4. MEDNARODNO PRAVO IN POSAMEZNIK

Glede na to, da v primeru Kadi nastopata na eni strani Organizacija združenih narodov in na drugi Evropska unija, je smiselno pregledati še položaj posameznika v mednarodnem pravu.

Mednarodno pravo je sistem pravnih pravil, ki urejajo odnose, pravice in dolžnosti, med subjekti, ki so priznani v mednarodni skupnosti v medsebojnih odnosih in tudi v razmerjih do temeljnih človekovih pravic ter zaščite ljudi. Med vire mednarodnega prava štejemo mednarodne pogodbe in mednarodne konvencije, splošna načela, običajno pravo, javno vest itd. Norme mednarodnega prava so zavezujoče⁶⁵. Kršitev mednarodnih norm ima vedno posledice za državo, kljub temu pa je kršitev relativno malo, saj se norme večinoma upoštevajo. Kadar pride do kršitev, gre večinoma za kršitve človekovih pravic in miru, povzročijo pa obsežne debate in spodkopavajo zaupanje v avtoriteto mednarodnih norm⁶⁶.

Za preučevanje primera Kadi je pomembna tudi ureditev mednarodnopravnih subjektov. Subjekti mednarodnega prava so tisti, ki so po določbah mednarodnega prava nosilci pravic in dolžnosti, delujejo neposredno po predpisih mednarodnega prava ali so neposredno oziroma direktno podvrženi mednarodnopravnemu redu. Med subjekte MP se danes štejejo države⁶⁷, narodi in nacije, ki se borijo za samostojnost, mednarodne medvladne organizacije⁶⁸ in posebni subjekti, ki so podobni državam⁶⁹. Med zgoraj naštetimi subjekti MP ni mogoče najti posameznikov, to pa zato, ker po večinskem mnenju posameznik ne more biti subjekt MP. Razloga za to sta dva. Prvič posameznik ne more biti nosilec pravic in dolžnosti v MP in kot drugič se v svojih odnosih ne more ravnati izključno po MP. Glede varstva človekovih pravic se posameznik pojavlja kot objekt, kot področje urejanja. Pod nekaterimi pogoji bi posamezniku lahko priznali delno subjektiviteto, ki jo ima v primeru pritožbe na različnih mednarodnih sodiščih za človekove pravice⁷⁰. Kljub temu pa obstajajo nekateri argumenti proti temu dejstvu. Po prepričanju nekaterih je posameznik lahko subjekt MP, kadar se posamezni mednarodnopravni predpisi sklicujejo nanj in mu nalagajo pravice in

---

⁶⁵ Türk, 2007, str. 51

⁶⁶ Türk, 2007, str. 288

⁶⁷ Približno 195 držav je na svetu.

⁶⁸ So najštevilčnejše, okoli 300 na svetu.

⁶⁹ To so predvsem subjekti *sui generis*, npr. Sveti sedež. (Türk, 2007, str. 129)

⁷⁰ Npr. Evropsko sodišče za človekove pravice, Ameriško sodišče za človekove pravice (Inter-American Court of Human Rights), Afriško sodišče za človekove pravice (African Court on Human and Peoples' Rights) - Türk, 2007, str. 172

dolžnosti⁷¹. Danes se šteje kršitev človekovih pravic za kršitev mednarodnega prava in obramba pred takšnimi kršitvami je tudi mednarodnopravna. Drug argument, da je posameznik lahko subjekt MP, je zaščita pravic posameznika pred Evropskim sodiščem za človekove pravice⁷² (EKČP). Kot tretji argument pa se pojavlja zaščita posameznika, ki izhaja iz različnih listin^{73, 74}.

5.2. DEJANSKO STANJE

5.2.1. RESOLUCIJE VARNOSTNEGA SVETA IN UREDBE SVETA EU IN KOMISIJE

Kot je že omenjeno, je Varnostni svet⁷⁵ Združenih narodov sprejel vrsto resolucij z namenom zagotavljanja mednarodnega miru in preprečevanja terorizma. Leta 1999 in 2000 je sprejel prvo serijo resolucij – resoluciji 1267 (1999) in 1333 (2000). Predmet prve je bilo dejstvo, da talibani na afganistanskem ozemlju še vedno izvajajo teroristična dejanja in s tem je VS potrdil, da je zatiranje mednarodnega terorizma nujno za ohranitev miru. Za zagotovitev skladnega ravnanja z resolucijo je bilo državam naloženo, naj zamrznejo sredstva in druge finančne vire, ki jih uporabljajo talibani. Z drugo resolucijo je VS od talibanov zahteval ravnanje v skladu s prvo resolucijo in pozval k izročitvi Osame bin Ladna. Za izvedbo teh resolucij je Evropski svet po predhodnih skupnih stališčih v okviru skupne zunanje in varnostne politike in na podlagi takratnih členov 301⁷⁶ in 60 PES⁷⁷ sprejel Uredbo 337/2000⁷⁸ in Uredbo 467/2001⁷⁹. Na spremembe in dopolnitve se je odzvala Komisija in v ta namen sprejela več uredb. Po padcu talibanskega režima v Afganistanu je VS sprejel drugo serijo resolucij, in sicer resolucije 1390 (2002)⁸⁰, 1452 (2002)⁸¹ in resolucijo št. 1455 (2003)⁸², ki

---

⁷¹ Mednarodnopravno varstvo človekovih pravic, mednarodnopravna kazenska odgovornost posameznika pred mednarodnimi sodišči – *ad hoc* tribunali (npr. Mednarodno kazensko sodišče za bivšo Jugoslavijo – ang. *International Criminal Tribunal for Former Yugoslavia*)

⁷² Možno po tem, ko posameznik izkoristi redno sodno pot.

⁷³ Npr. - Splošne deklaracije o človekovih pravicah (1948), Pakta o državljanskih in političnih pravicah (1966) – (Društvo za Združene narode za Republiko Slovenijo, 1995, str. 1-38)

⁷⁴ Conforti, 2005, str. 19

⁷⁵ V nadaljevanju VS

⁷⁶ Danes člen 215 PDEU

⁷⁷ Danes člen 75 PDEU

⁷⁸ Uredba Sveta (EU) št. 337/2000 o prepovedi poletov in zamrznitvi sredstev in drugih finančnih virov talibanov iz Afganistana

⁷⁹ Uredba Sveta (EU) št. 467/2001 z dne 6. marca 2001 o prepovedi izvoza nekaterega blaga in storitev v Afganistan, o poostitvi prepovedi poletov in podaljšanju zamrznitve sredstev in drugih finančnih virov talibanov iz Afganistana in o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 337/2000

⁸⁰ Resolucija 1390 (2002), sprejeta na 4452. zasedanju VS dne 16. januarja 2002

⁸¹ Resolucija 1452 (2002), sprejeta na 4678. zasedanju VS dne 20. decembra 2002

opredeljujejo določene restriktivne ukrepe in predvsem določajo zamrznitev sredstev Osame bin Ladna, članov Al Kaide, talibanov in drugih z njimi povezanih oseb, skupin in podjetij. Za izvedbo te druge serije resolucij je Svet po sprejemu skupnih stališč na podlagi bivših členov 30, 301 in 308⁸³ Pogodbe o Evropski skupnosti sprejel Uredbi 881/2002⁸⁴ in 561/2003^{85, 86}

Ker so bila kot posledica teh uredb zamrznjena sredstva nekaterim posameznikom, so tožniki Ahmed Yusuf in Al Barakaat International Foundation v eni zadevi ter Yassin Abdullah Kadi v drugi zadevi na Sodišče prve stopnje vložili tožbo, najprej za razglasitev ničnosti Uredbe Sveta 467/2001, Uredbe Komisije 2199/2001 ter 2062/2001. Sankcijski odbor Varnostnega sveta Združenih narodov je torej označil Yassina Abdullaha Kadija kot sodelavca Osame bin Ladna. Pomembno je, da pri tem g. Kadi ni bil zaslišan, prav tako ni bilo nobenega postopka zoper njega. Svoj zahtevek so pritožniki nato spremenili in zahtevali razveljavitev Uredbe Sveta 881/2002. Potrebno je poudariti, da je bilo Sodišče prve stopnje pristojno v zadevi, saj so lahko ukrepi, ki se sprejmejo za izvedbo sankcij VS, predmet presoje pred Sodiščem EU, Evropskim sodiščem za človekove pravice in nacionalnimi sodišči držav članic^{87, 88}

5.3. POSTOPEK PRED SODIŠČEM PRVE STOPNJE

5.3.1. RAZMERJE MED PRAVNIMA REDOMA ZDRUŽENIH NARODOV IN EU

V postopku pred sodiščem prve stopnje⁸⁹ sta bili združeni zadevi Kadi⁹⁰ in Yusuf⁹¹ in sta pomembni zaradi navedb Sodišča prve stopnje o razmerju med pravnim redom Združenih narodov in pravom EU. Sodišče je v svoji analizi primera poudarilo, da je načelo primarnosti

---

⁸² Resolucija 1455 (2003), sprejeta na 4686. zasedanju VS dne 17. januarja 2003

⁸³ Danes člen 352 PDEU

⁸⁴ Uredba Sveta (EU) št. 881/2002 z dne 27. maja o posebnih omejevalnih ukrepih za nekatere osebe in subjekte, povezane z Osamo bin Ladnom, mrežo Al Kaida in talibani, in o razveljavitvi Uredbe Sveta (EU) št. 467/2001

⁸⁵ Uredba Sveta (EU) št. 561/2003 o spremembah izjem od zamrznitve sredstev in gospodarskih virov Uredbe (EU) št. 881/2002

⁸⁶ Brkan, 2009, str. 207

⁸⁷ Vir: Lavranos, *Judicial Review of UN Sanctions by the Court of First Instance, European Foreign Affairs Review* 11 (2006) 4, str. 475.

⁸⁸ Brkan, 2009, str. 208

⁸⁹ Danes se ta izraz ne uporablja več.

⁹⁰ Zadeva T-315/01, Yassin Abdullah Kadi proti Svetu in Komisiji.

⁹¹ Zadeva T-306/01, Yusuf in Al Barakaat International Foundation proti Svetu in Komisiji.

obveznosti, ki izhajajo iz Ustanovne listine OZN, določeno v 103. členu⁹² te listine. Na podlagi tega so vsi regionalni, dvostranski in celo večstranski sporazumi, ki jih stranke lahko sklenejo, vedno podrejeni določbam člena 103. UL OZN. Sodišče prve stopnje je ob tem poudarilo, da obveznosti članic OZN na podlagi Ustanovne listine nesporno prevladajo nad vsako drugo obveznostjo notranjega ali mednarodnega pogodbenega prava. Prevlado obveznosti iz naslova članstva v OZN nad drugimi obveznostmi mednarodnega pogodbenega prava določa 103. člen Ustanovne listine. Nejasno pa je vprašanje, ali obveznosti iz Ustanovne listine OZN prevladajo nad notranjim pravom EU, saj to s 103. členom UL ni določeno. Pri tem je pomembno dejstvo, da je notranje pravo EU hkrati pravo mednarodnih pogodb, tako da bi lahko rekli, da trditev, da obveznosti po UL prevladajo nad pravom EU, ne velja za notranje pravo držav članic. V notranjem pravu držav članic mora biti načelo prevlade mednarodnih pogodb nad nacionalnim pravom določeno z nacionalno ustavo in se sam položaj mednarodnih pogodb zato od države do države razlikuje. Sodišče prve stopnje je prevlado obveznosti iz UL utemeljilo s 27. členom Dunajske konvencije o pravu mednarodnih pogodb, v skladu s katerim se države ne smejo sklicevati na svoje notranje pravo za neizvršitev mednarodnih obveznosti. Vendar pa je tukaj potrebno omeniti, da po mnenju nekaterih ta določba ni bila nikoli razlagana v smislu primarnosti prava UL nad nacionalnim pravom držav članic in njegove avtomatske prevlade^{93, 94}

Nadalje je Sodišče prve stopnje v analizi navedlo, da se primarnost obveznosti po UL raztezajo tudi na resolucije Varnostnega sveta in da tudi Pogodba o Evropski skupnosti⁹⁵ priznava primarnost prava UL. Pri tem se je sodišče sklicevalo na člena 297⁹⁶ in 307⁹⁷ PES. V skladu z nekdanjim členom 307 PES same določbe PES ne vplivajo na pravice in obveznosti, ki izhajajo iz sporazumov med eno ali več državami članicami na eni strani ali več tretjimi državami na drugi strani, sklenjenih pred letom 1958 oz. za neustanovne članice pred datumom njihovega pristopa. S členom 297 PES⁹⁸ naj bi se po mnenju Sodišča prve stopnje dokazovalo primarnost prava OZN. To utemeljuje s tem, da se morajo države članice

---

⁹² Člen 103 Ustanovne listine OZN: *»Če je navzkrižje med obveznostmi članov Združenih narodov po tej Ustanovni listini in med njihovimi obveznostmi po katerem koli drugem meddržavnem dogovoru, prevladujejo njihove obveznosti po tej Ustanovni listini.«*

⁹³ Brkan, 2009, str. 209

⁹⁴ Brkan, 2009, str. 209

⁹⁵ Od 1. decembra 2009 ne velja več, nadomestila jo je Pogodba o delovanju Evropske unije.

⁹⁶ Danes 347 člen PDEU

⁹⁷ Danes 351 člen PDEU

⁹⁸ 347. člen PDEU, nekdanji 297. člen PES: *»Države članice se med seboj posvetujejo o skupnem ravnanju, zato da na delovanje notranjega trga ne bi vplivali ukrepi, ki bi jih bila prisiljena sprejeti ena od držav članic ob resnih notranjih nemirih z negativnim vplivom na javni red, v primeru vojne, resnih mednarodnih napetosti, ki bi pomenile vojno nevarnost, ali zaradi izpolnjevanja obveznosti, ki jih je prevzela za ohranjanje miru in mednarodne varnosti.«*

posvetovati, če je bila ena izmed njih prisiljena sprejeti ukrepe zaradi izpolnjevanja obveznosti, ki jih je prevzela za ohranjanje miru in mednarodne varnosti. Dolžnost posvetovanja je namenjena iskanju načina, da navedeni ukrepi ne bi vplivali na delovanje skupnega trga. Iz tega je sodišče izpeljalo sklep, da imajo države članice pravico in celo obveznost, da pri uporabi pravil splošnega mednarodnega prava in posebnih določb pogodbe ne uporabijo določbe prava EU. To velja ne glede na to, ali gre za določbe primarne zakonodaje ali splošno načelo tega prava, ki bi oviralo izvrševanje njihovih obveznosti na podlagi UL. Po mnenju Eeckhouta⁹⁹ analiza takratnega Sodišča prve stopnje v tem delu ni pravilna, saj nekdanja člena 297 in 307 državam članicam ne nalagata obveznosti, da prenesejo v prakso svoje obveznosti iz UL, temveč jim dajeta samo možnost, da pri izpolnjevanju teh obveznosti odstopijo od obveznosti PES. S tem je sodišče ta dva člena razlagalo preveč strogo, saj je razlika med obveznostjo in možnostjo zelo velika¹⁰⁰.

Glede sodne presoje aktov, ki izvajajo resolucije VS je Sodišče prve stopnje odločilo, da je presoja mogoča le, če so pri tem kršene norme *ius cogens*¹⁰¹. Sodišče je navedlo, da je pristojno samo posredno nadzorovati zakonitost resolucij VS glede na *ius cogens*, ki je pojmovan kot mednarodni javni red, ki je obvezen za vse subjekte mednarodnega prava in ki ga ni mogoče kršiti. V zvezi s problematiko pristojnosti presoje aktov VS in glede *ius cogens* se je pojavilo kar nekaj vprašanj. Kot prvo se zastavi vprašanje hierarhije pravnih aktov. *Ius cogens* je v hierarhiji mednarodnih pravnih norm najvišje in z njim morajo biti v skladu vsi mednarodnopravni akti, torej tudi resolucije VS in hkrati tudi vsi predpisi Evropske unije ter nacionalni predpisi. *Ius cogens* pomeni temeljne pravice, preko katerih ne sme posegati noben pravni red in noben zakonodajalec. Vendar pa o tem, kaj tvori materijo *ius cogens*, obstajajo različna stališča¹⁰². Torej morajo biti tako resolucija VS kot tudi implementacijski ukrep v skladu z *ius cogens*¹⁰³.

Drugo vprašanje se nanaša na obseg pristojnosti Sodišča EU oziroma ali ima Sodišče EU pristojnost presojati samo skladnost implementacijskega ukrepa z *ius cogens* in s tem pristojnost posrednega presojanja resolucij VS ali ima tudi pristojnost neposrednega presojanja teh resolucij. Pristojnost neposrednega presojanja resolucij je izključena, medtem ko je pristojnost posrednega presojanja dovoljena, vendar v praksi problematična. To pomeni,

---

⁹⁹ Tako Eeckhout, *Does Europe's Constitution Stop at Water's Edge?* (2005), str. 24

¹⁰⁰ Brkan, 2009, str. 209

¹⁰¹ Gre za načelo mednarodnega prava, ki se dojema kot tako temeljno, da ima prednost pred ostalimi viri mednarodnega prava, tudi pred Ustanovno listino ZN.

¹⁰² Pod ta pojem načeloma spadajo prepoved genocida, mučenja, suženjstva, rasnega razlikovanja, prepoved enostranske uporabe sile ter tudi pravica do samoobrambe in samoodločbe.

¹⁰³ Brkan, 2009, str. 211

da nacionalno sodišče lahko presoja samo skladnost nacionalnega implementacijskega ukrepa z *ius cogens*, s čimer se posredno presoja tudi resolucijo VS. Ta pristop je uporabilo tudi Sodišče prve stopnje v primeru Kadi in Yusuf. V praksi je to pomenilo, da se je sodišče odločilo, da bo resolucije presojalo na posreden način, le z vidika norm, ki so nad resolucijami (*ius cogens*). Po eni strani je to pomenilo, da je na nek način postalo Sodišče prve stopnje ES takrat tudi sodišče mednarodnega prava¹⁰⁴. Pristojnost za tako delovanje sodišče črpa iz dejstva, da nihče, niti resolucije VS niti norme prava EU, ne smejo kršiti norm *ius cogens*. Sodišče se je torej skoncentriralo samo na presojo skladnosti implementacijskega akta z *ius cogens* in ne celotnih resolucij VS¹⁰⁵.

Kot tretji problem se pojavi problem neobstoja oz. decentralizacije sodnega nadzora in odsotnost avtoritativne razlage, ki bi jo v zvezi s tem podal centralno določen organ. S tem se pojavljajo različne interpretacije o vsebini norm *ius cogens* in s tem posledično se tudi odpira možnost zlorab¹⁰⁶.

Do četrtega problema pride, če bi sodišče dejansko ugotovilo kršitev norm *ius cogens*. Pri tem je treba gledati na usodo resolucije VS in na usodo implementacijskega akta. Pri implementacijskem aktu je posledice lažje določiti, saj bi bil tak akt najverjetneje razveljavljen, medtem ko za resolucijo VS tega ne moremo trditi s tako verjetnostjo. Po Dunajski konvenciji je vsaka pogodba, ki krši *ius cogens*, nična in neveljavna¹⁰⁷, torej bi z analogno razlago lahko prišli do zaključka, da so resolucije VS, ki so nasprotju z *ius cogens*, nične in neveljavne¹⁰⁸.

Presoja implementacijskih ukrepov pa je problematična še z drugih vidikov. Kot je razvidno iz argumentacije Sodišča prve stopnje, bo to pristojno za presojo aktov samo glede *ius cogens*, kar pomeni, da sodišče ne bo moglo presojati uredbe z vidika standardov varstva človekovih pravic, kakor so uveljavljeni v EU, in s tem bo prišlo do razlikovanja med sodno presojo uredb, ki implementirajo resolucije VS, in ostalimi uredbami. V tem se po mojem mnenju kaže tako pozitivna kot tudi negativna stran presojanja Sodišča prve stopnje. Po eni strani je seveda pozitivno, da bo sodišče presojalo uredbe, ki implementirajo resolucije VS, pa čeprav na zelo okrnjen način. Sodišče lahko torej te uredbe presoja samo skozi objektiv norm *ius cogens* in v tem se pojavi tudi negativna stran takega presojanja. Če bo sodišče presojalo uredbe, ki implementirajo resolucije VS, samo z uporabo *ius cogens*, in ne tudi z uporabo

---

¹⁰⁴ Po mnenju Von Arnalda bo *ius cogens* s tem pridobil na svojem pomenu, predvsem na področju človekovih pravic. (Andreas Von Arnald, UN Sanktionen und gemeinschaftsrechtlicher Grundrechtsschutz, 2006, str. 212)

¹⁰⁵ Brkan, 2009, str. 211

¹⁰⁶ Brkan, 2009, str. 211

¹⁰⁷ Ang. void

¹⁰⁸ Brkan, 2009, str. 213

temeljnih človekovih pravic in svoboščin, potem bo prišlo do neenakega obravnavanja med uredbami, ki implementirajo VS, in drugimi uredbami. Te druge uredbe bodo podvržene mnogo strožji presoji, saj so temeljne človekove pravice in svoboščine mnogo bolj definirane in so tudi zbrane v posebnih listinah¹⁰⁹, kar pa za *ius cogens* ne moremo ravno trditi¹¹⁰.

V primeru Kadi in Yusuf bi lahko dejali, da ni več ločnice med mednarodnim pravom in pravom EU, saj je pravo EU neke vrste instrument, preko katerega se uresničujejo resolucije VS, čeprav je Sodišče EU mnogokrat poudarilo, da je pravo EU ločeno od mednarodnega prava in da gre za posebni pravni red¹¹¹. Takratno Sodišče prve stopnje je zavzelo stališče, da je pravo Združenih narodov krovni pravni red, v katerem je pravo EU le nekakšen regionalni podsistem, ki je hierarhično podrejen temeljnim načelom in določbam UL OZN.

Sodišče prve stopnje je tudi poudarilo, da EU, ki takrat sicer ni bila članica OZN¹¹², ni neposredno zavezana z UL OZN, temveč je z njo povezana posredno, preko držav članic ES. V povezavi s tem je sodišče prišlo do zaključka, da EU ne sme kršiti obveznosti, ki jih imajo države članice v skladu z UL ter da mora pri izvajanju svojih pristojnosti sprejeti vse ukrepe, ki so nujni za to, da države članice lahko izpolnjujejo svoje obveznosti po UL OZN^{113, 114}.

5.3.2. TEMELJNE ČLOVEKOVE PRAVICE

Sodišče prve stopnje je pri obravnavi primerov Kadi in Yusuf obravnavalo tudi človekove pravice in temeljne svoboščine, bolj natančno obravnavalo kršitev lastninske pravice in načela sorazmernosti, kršitev pravice do zaslišanja in kršitev pravice do učinkovitega sodnega nadzora. Lastninsko pravico je sodišče opredelilo kot temeljno in da spoštovanje lastninske pravice sodi med nujna pravila splošnega mednarodnega prava. Prav tako je navedlo, da bi bil samovoljni odvzem te pravice lahko v nasprotju z *ius cogens*, vendar pa v primeru Kadi ta pravica tožeči stranki po mnenju sodišča ni bila odvzeta samovoljno. Navedlo je, da je zamrznitev sredstev eden izmed legitimnih ukrepov boja proti terorizmu ZN in da imajo s tem sankcije poseben namen. Prav tako je sodišče mnenja, da je ukrep zamrznitve sredstev in drugih finančnih virov drugačen ukrep kot ukrep odvzema premoženja, ki bi neposredno ogrožal bistvo lastninske pravice. Sodišče je poudarilo tudi, da resolucije VS

---

¹⁰⁹ Npr. Splošna deklaracija o človekovih pravicah

¹¹⁰ Brkan, 2009, str. 213

¹¹¹ Tako Eeckhout, Does Europe's Constitution Stop at Water's Edge? (2005), str. 26

¹¹² Generalna skupščina Združenih narodov je 3. maja 2011 sprejela resolucijo o višjem statusu sodelovanja Evropske unije v 192-članskem organu Združenih narodov. Evropska unija bo tako imela v Generalni skupščini svoj glas.

¹¹³ Tako Eeckhout, Does Europe's Constitution Stop at Water's Edge? (2005), str. 24

¹¹⁴ Brkan, 2009, str. 214

določajo sistem rednega ponovnega preskusa splošne ureditve sankcij, ki omogoča osebam z izkazanim interesom, da svoj primer v vsakem trenutku predložijo v ponovni preskus sankcijskemu odboru. To lahko storijo s pomočjo posredovanja države članice, kjer imajo državljanstvo ali stalno prebivališče¹¹⁵. Glede pravice do zaslišanja je Sodišče prve stopnje ločilo med domnevno pravico do zaslišanja pred Evropskim svetom in domnevno pravico zaslišanja pred sankcijskim odborom VS. Glede zaslišanja pred Svetom je sodišče navedlo, da je pravica do obrambe v skladu z ustaljeno sodno prakso, temeljno načelo prava EU, vendar pa v primeru Kadi institucije EU niso imele možnosti izvesti preiskave, zaslišanja ali kakršne koli druge oblike prostega preudarka o dejstvih, ki sta jih potrdila VS in sankcijski odbor. Posledično Svet ni bil dolžan zaslišati g. Kadija in ostalih pritožnikov¹¹⁶.

V zvezi z zaslišanjem pred sankcijskim odborom VS pa je sodišče navedlo, da sporne resolucije VS ne omogočajo predhodnega zaslišanja, vendar je dana možnost naknadnega zaslišanja. V skladu s tem lahko tožeča stranka vladi države, v kateri ima stalno prebivališče oziroma katere državljanstvo ima, poda predlog za ponovni preizkus njenega primera, pri tem pa mora svojo zahtevo tudi ustrezno utemeljiti. V zvezi s kršitvijo pravice do učinkovitega sodnega nadzora je Sodišče prve stopnje poudarilo, da je sporne uredbe v celoti presodilo in da ni dolžno neposredno nadzorovati skladnosti resolucij VS s temeljnimi pravicami, ki jih varuje pravni red EU. Pri tem je pomemben standard presoje človekovih pravic. Izkaže se, da obstaja razlika med presojanjem človekovih pravic na podlagi *ius cogens* in na podlagi načel prava EU. Standard na podlagi *ius cogens* je drugačen in ponekod manj strogo ureja pravice, prav tako pa ni podvržen enakim pogojem kot varstvo človekovih pravic v EU. Posledično zopet pride do problema razlikovanja med uredbami, ki implementirajo resolucije VS, in ostalimi uredbami. Kadi in Yusuf sta se na sodbi Sodišča prve stopnje¹¹⁷ pritožila, vendar je kasneje Ali Yusuf svojo pritožbo umaknil¹¹⁸. V pritožbi sta navajala, da je Sodišče prve stopnje napačno uporabilo pravo, ko je odločilo, da lahko člen 308 PES¹¹⁹ v povezavi s členoma 60¹²⁰ in 301¹²¹ PES pomeni pravno podlago za sprejem uredbe, s katero se uvajajo sankcije. Prav tako sta v pritožbi navedla, da je Sodišče prve stopnje napačno razlagalo nekatera načela mednarodnega prava¹²².

---

¹¹⁵ Na podlagi tega postopka sta bila s seznama oseb, ki so jim bila zamrznjena sredstva, odstranjena Aden in Ali Yusuf (združen v primeru Kadi). Posledično sta tudi umaknila svoji tožbi pred Sodiščem prve stopnje.

¹¹⁶ Brkan, 2009, str. 214

¹¹⁷ Združeni zadevi Yassin Abdullah Kadi in Yusuf.

¹¹⁸ Dne 3. oktobra 2007.

¹¹⁹ Danes 352. člen PDEU

¹²⁰ Danes 75. člen PDEU

¹²¹ Danes 215. člen PDEU

¹²² Brkan, 2009, str. 215

5.3. SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA MADURA

Miguel P. Maduro je generalni pravobranilec (AG), ki je v zadevah Kadi in Yusuf ter Al Barakaat predstavil svoje sklepne predloge. V obeh zadevah¹²³ je predlagal takratnemu Sodišču ES naj razveljavi sodbi prve stopnje. Prav tako pa naj Sodišče ES v delih, ki se nanašajo na oba pritožnika, razglasi za nično Uredbo št. 881/2002 o posebnih omejevalnih ukrepih za nekatere osebe in subjekte, ki so v povezavi z Osamo bin Ladnom, mrežo Al Kaida in talibani. Maduro je v svojih sklepnih predlogih zahteval tudi, naj Sodišče ES na enak način za nično razglasi tudi Uredbo št. 467/2001 o prepovedi izvoza nekaterega blaga in storitev v Afganistan, o poostitvi prepovedi poletov in podaljšanju zamrznitve sredstev in drugih finančnih virov talibanov v Afganistanu¹²⁴.

V sklepnih predlogih, ki so bili predstavljeni 16. januarja 2008, je Maduro poudaril, da je Sodišče prve stopnje napačno uporabilo pravo, ko je odločilo, da nima pristojnosti za nadzor sporne uredbe z vidika temeljnih pravic, ki so del splošnih načel prava EU. Vprašanje, ki se je zastavljalo o presoji pristojnosti, je bilo, ali pravni red ukrepom EU, s katerimi se izvršujejo resolucije VS, daje t. i. »nadustavni« pomen oziroma ali so izvzeti iz omejitev prava EU. Po mnenju Madura to ne drži, saj morajo države članice svoje pristojnosti na področju varnostne politike izvrševati tako, da ob tem spoštujejo pravo EU in s tem temeljne pravice. Posledično je Sodišče prve stopnje po mnenju Madura imelo pristojnost za presojo glede kršitev človekovih pravic s strani sporne uredbe¹²⁵.

Nadalje je generalni pravobranilec ugotovil, da izpodbijana uredba dejansko krši pritožnikovo pravico do zaslišanja ter tudi pravico do sodnega nadzora in lastninsko pravico. Glede pravice do zaslišanja je poudaril, da je sicer mogoče predvideti določene omejitve te pravice v korist javne varnosti, vendar pa pritožnik ni imel nobene možnosti preložitve svojih stališč glede utemeljenosti sankcij pristojnim institucijam EU. Prav tako je pravobranilec poudaril, da je bil g. Kadi več let vpisan na seznamu priloge k sporni uredbi, vendar ni imel nobene možnosti izpodbijati razlogov, zaradi katerih je bil vpisan na seznam. Maduro je, po mojem mnenju navedel bistvo primera z dejstvom, da ker na ravni ZN ni učinkovitega sodnega nadzora za presojo omejitvenih ukrepov, morajo tak nadzor zagotoviti institucije EU. To se mi zdi predvsem pomembno zato, ker mora obstajati nek nadzor nad uredbami, ki

---

¹²³ Na drugi stopnji sta zadevi drugače združeni. Ena je Kadi proti Svetu T-315/01, druga pa Yusuf in Al Barakaat proti Svetu T-306/01.

¹²⁴ Maduro, 2008, 4. odstavek.

¹²⁵ Maduro, 2008, 5. odstavek

implementirajo sankcijske resolucije VS. Maduro je torej iz navedenih razlogov predlagal razveljavitev sodbe Sodišča prve stopnje in razglasitev sporne uredbe za nično¹²⁶.

5.4. PRITOŽBENI POSTOPEK PRED SODIŠČEM EU

Septembra 2008 je Sodišče EU razveljavilo sodbi Sodišča prve stopnje v zadevah Kadi ter Yusuf in Al Barakaat in sporno Uredbo Sveta št. 881/2002 razglasilo za nično v delu, v katerem se nanaša na omenjena primera. V nasprotju s Sodiščem prve stopnje je Sodišče EU navedlo, da mora samo Sodišče EU zagotoviti pregled vseh spornih aktov EU v smislu varstva človekovih pravic, ki so del temeljnih načel prava EU. To se nanaša tudi na implementacijske akte EU, ki izvajajo resolucije VS iz naslova 7. poglavja UL ZN.

V svoji argumentaciji je Sodišče EU navedlo, da bo presojalo sporen akt EU in ne sporne resolucije VS, saj Sodišče EU ne more nadzirati zakonitosti resolucij VS, tudi če bi bila presoja resolucije omejena na norme *ius cogens*. Sodišče je prav tako navedlo, da je v svoji sodni praksi že za nično razglasilo odločbo Sveta, ki je potrjevala mednarodni sporazum. Po mnenju sodišča tudi iz načel mednarodnega prava Združenih narodov ne izhaja, da bi moral biti nadzor skladnosti nekega akta EU s človekovimi pravicami izključen zato, ker ta akt izvršuje resolucijo VS. Posledično je Sodišče ES odločilo, da je Sodišče prve stopnje napačno uporabilo pravo, ko je reklo, da mora sporna uredba uživati imuniteto, saj izvršuje resolucijo VS, in razveljavilo obe prvostopenjski sodbi¹²⁷.

Glede človekovih pravic je Sodišče EU presojalo, ali sporna uredba krši temeljne človekove pravice, in ugotovilo, da uredba krši pravico do učinkovitega sodnega nadzora¹²⁸, ki vključuje pravico do obrambe. Razlog za tako odločitev je v tem, da uredba ne predvideva postopka za obveščanje o razlogih za zamrznitev sredstev in ker tudi ni predvidena možnost zaslišanja, zato tudi dejansko Svet EU pritožniku ni predložil dokazov, zaradi katerih je bil uvrščen na seznam sodelavcev Al Kaide, talibanov in Osame bin Ladna. Poleg tega pritožnik tudi ni bil pravočasno obveščen o omenjenih dokazih po sprejetju sporne uredbe in zaradi teh dejstev so bile kršene njegove človekove pravice. Sporna uredba pa krši tudi pravico do spoštovanja lastnine Kadija, saj je bila uredba sprejeta, ne da bi bila Kadiju dana možnost zaslišanja in predstavitve njegovih argumentov¹²⁹.

---

¹²⁶ Maduro, 2008, 11. odstavek.

¹²⁷ Brkan, 2009, str. 217

¹²⁸ Sodišče je uporabilo izraz »*patently not respected*«, kar bi v prevodu pomenilo »očitno nespoštovanje«.

¹²⁹ Brkan, 2009, str. 218

Kot je že omenjeno, je Sodišče EU odpravilo sodbi Sodišča prve stopnje in uredbo Sveta razglasilo za nično. Pri tem pa je za sporno uredbo določilo, da bo veljala še za dobo treh mesecev od dneva sodbe. Namen tega je bil, da se z ničnostjo uredbe ne bi ogrozilo učinkovitosti omejevalnih ukrepov iz te uredbe¹³⁰.

5.5. ZAKLJUČEK PRIMERA KADI I

Zaradi ugotovitve Sodišča ES o kršitvi človekovih pravic z zamrznitvijo sredstev Kadiju je Komisija sprejela novembra 2008 Uredbo št. 1190/2008¹³¹ o spremembi izpodbijane uredbe Sveta, s katero je domnevno odpravila ugotovljeno kršitev. Kot izhaja iz uredbe Komisije, je Komisija Kadiju sporočila povzetke zaključkov sankcijskega odbora OZN ter mu tudi dala možnost, da predloži svoje pripombe in pojasni svoja stališča. Poleg tega je v uredbi navedeno, da je Komisija pregledala in preučila pripombe Kadija in je na podlagi tega menila, da je zamrznitev njegovih sredstev upravičena zaradi povezave z mrežo Al Kaida. Zato je Komisija sporno uredbo uredila tako, da je na seznam tistih, ki naj bi sodelovali s talibani, zopet postavila Kadija¹³². Pri tem se spet pojavi vprašanje spoštovanja človekovih pravic Kadija, saj je sodišče EU v sodbi poudarilo, da bi moral biti Kadi pri sprejemanju omejevalnih ukrepov proti njemu zaslišan in pisni postopek obveščanja, ki ga je izbrala Komisija, ni zadoščal¹³³.

5.6. POMEN SODBE KADI I

Glede razmerja med mednarodnim pravom in pravom EU je potrebno poudariti, da Sodišče ES ni postavilo nove hierarhične ureditve mednarodnih pravnih aktov. Sodišče je poudarilo primarnost obveznosti iz UL OZN, prav tako je tudi poudarilo, da se presojanje spoštovanja temeljnih pravic nanaša samo na akte EU in nikoli na akte VS, tudi v primeru presojanja po *ius cogens*. Pomembno je, da je Sodišče EU s tem, ko je poudarilo načelo vladavine prava¹³⁴, določilo, da sodni nadzor zajema tudi tiste akte EU, ki so namenjeni implementiranju resolucij VS. Sodišče je s tem posledično dalo vedeti, da bi v primeru, ko bi

---

¹³⁰ Brkan, 2009, str. 220

¹³¹ Uredba Komisije št. 1190/2008 z dne 28. novembra o stoprvi spremembi Uredbe Sveta (EU) št. 881/2002 o posebnih omejevalnih ukrepih za nekatere osebe in subjekte, povezane z Osamo bin Ladnom, mrežo Al Kaida in talibani. Uredba Komisije je začela veljati 3. decembra 2008.

¹³² Prav tako pa tudi organizacijo Al Barakaat International Foundation.

¹³³ Brkan, 2009, str. 221

¹³⁴ Ang. *Rule of law*

obstajal konflikt med aktom EU, ki implementira resolucijo VS in krši temeljne pravice EU, in temeljnimi pravicami kot načeli, ki tvorijo pravne temelje EU, temeljne pravice EU prevladale. S tem je Sodišče EU prekinilo samoumevno implementiranje vseh resolucij VS, saj je uvedlo neke vrste sodno kontrolo nad vprašanjem, ali nek akt EU, ki implementira resolucijo VS, krši temeljna pravna načela EU. S tem je odpravilo popolno prevlado določb UL OZN in resolucij VS.

5.7. KADI II

Zaradi ponovne vključitve Kadija na sporen seznam oseb in subjektov so mu zopet zamrznili sredstva. Kot je že omenjeno, je Komisija Kadiju posredovala v pismu razloge za ta ukrep in je zagovarjala, da je to zadosten način zadostitvam zahtev glede varnosti človekovih pravic iz sodbe Kadi I. Kadi se je še enkrat pritožil pred Splošno sodišče EU¹³⁵ in to je 30. septembra 2010 sporni seznam razglasilo za ničnega. Sodišče je poudarilo pomembnost preiskave ukrepov zamrznitve sredstev, saj je najprej potrebno najti podlago za tak ukrep in tako sankcijo tudi ustrezno utemeljiti z dokazi. Sankcijski odbor ZN ne zagotavlja nič od tega, saj posameznik nima omogočenega sodnega varstva¹³⁶.

Po mnenju sodišča je komisija spoštovala Kadijevo pravico do obrambe zelo na splošen in površen način, saj njegovih pripomb in trditev ni upoštevala, prav tako pa mu ni bil omogočen niti dostop do dokazov, ki so ga bremenili. Samo dejstvo, da je bil Kadiju poslan samo povzetek razlogov za postavitve na seznam, ne zagotavlja pravice do zaslišanja. V situaciji, v kakršni se je znašel Kadi, mora biti osebi dana možnost zagovora in navedbe protidokazov. Prav tako pa sodišče ni moglo pregledati zakonitosti same postavitve Kadija na sporen seznam, saj te možnosti ni nikjer predvidene, in s tem je bila tudi kršena pravica do sodnega varstva. Netočne in neutemeljene obtožbe o njegovih terorističnih aktivnostih¹³⁷ niso bile dovolj jasne, da bi se lahko proti njim učinkovito zagovarjal, in ukrep zamrznitve njegovih sredstev je bil nesorazmeren. Poleg tega pa je bila kršena tudi pravica do lastnine zaradi nesorazmernosti samega ukrepa zamrznitve sredstev. Splošno sodišče EU v primeru Kadi II podvomi tudi v pojmovanje ukrepa zamrznitve sredstev kot začasen in varnosten

---

¹³⁵ Ustanovljeno z namenom, da bi Sodišče Evropske unije uspešneje reševalo številne predložene zadeve in zaradi boljše pravne zaščite državljanov. Pristojno je za obravnavo tožb fizičnih oseb, podjetij in nekaterih organizacij ter zadev, povezanih s konkurenčnim pravom.

¹³⁶ Stahlberg, 2010, The Kadi judgment of the Court of Justice (2008), 3. odstavek

¹³⁷ Kadi naj bi sodeloval pri financiranju skrajnežev in teroristov na območju Bosne in Hercegovine. Na sporen seznam naj bi bil postavljen zaradi članka v časopisu, za katerega je potem sam časopis priznal, da so bile v članku pomanjkljivosti.

ukrep, saj glede na obdobje, odkar je imel Kadi zamrznjena sredstva, je bilo sodišče mnenja, da je mogoče takšne ukrepe označiti kot kaznovalne in kazenske, namesto kot preventivne in civilne. Poleg tega pa je sodišče odgovorilo tudi na dvome, ki so se pojavili v pravnih krogih glede doslednosti sodišča v primeru Kadi I z mednarodnim pravom in pravom EU. Odgovorilo je na zelo splošen način, zelo okorno, tako da ti dvomi niso neupravičeni. Pri tem je dejalo, da bo potrebno doslednost takih odločitev iskati v prihodnosti¹³⁸.

5.8. POMEN SODBE KADI II

Sodba v primeru Kadi II zvesto sledi uporabi načel, ki so bila postavljena s sodbo v primeru Kadi I. Omejenost informacij, ki so bile posredovane Kadiju, ne morejo zadostiti zahtevam, ki jih je postavilo sodišče v primeru Kadi I. Komisija se bo verjetno pritožila na odločitev Kadi II¹³⁹ in predvideva se lahko, da se bodo sankcije zoper Kadija nadaljevale, dokler ne bo končne razsodbe. Če Sodišče EU s končno odločbo podpre sodbo Splošnega sodišča, potem bo uredba Komisije dokončno nična s stališča Kadija, kar pomeni, da pravo EU ne bo imelo več nobene podlage, da bi še naprej izvajalo ukrep zamrznitve sredstev Kadija.

6. POVEZAVA PRIMEROV SOLANGE S PRIMEROM KADI

Med primeroma Solange in Kadi obstaja kar nekaj podobnosti in stičnih točk. Med te bi uvrstil podobnost spornih pravnih aktov v obeh primerih, v obeh primerih so bile kršene temeljne človekove pravice in svoboščine s pravnimi akti¹⁴⁰, ki jih je izdal nadrejen organ¹⁴¹, v obeh primerih je bila sodba sodišča nižje stopnje odpravljena in v obeh primerih se je pojavilo tudi vprašanje pristojnosti posameznih sodišč.

6.1. POSEG V TEMELJNE PRAVICE

V primeru Solange I je bila bistvena odločitev Nemškega zveznega ustavnega sodišča, ki je odločilo, da bo v primeru spora med normo nemškega nacionalnega prava in prava EU glede človekovih pravic in temeljnih svoboščin vedno prevladala nemška ustavnopravna

---

¹³⁸ Stahlberg, 2010, The Kadi II judgment of the General Court (2010), 10.–22. odstavek

¹³⁹ Komisija je vložila pritožbo na Sodišče EU dne 5. 3. 2011. Zadeva *Komisija v. Kadi*, C-584/10 P

¹⁴⁰ Solange – predpisi Komisije in Sveta EU, Kadi – resolucija Varnostnega sveta OZN

¹⁴¹ Solange – Komisija in Svet EU, Kadi – Varnostni svet OZN

norma. Toliko časa, dokler ne bo EU sprejela primerljivih standardov glede varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin, bo nemško ustavno sodišče presoјalo skladnost aktov Skupnosti z nemškimi ustavnimi normami in načeli. V primeru Solange je torej akt EU posegal v temelje nemške ustave, česar nemško ustavno sodišče ni moglo dopustiti. V sodbi Solange II pa je ustavno sodišče navedlo, da je EU od sodbe Solange I naprej razvila primerljiv in zadovoljiv standard varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin in je zato sodišče tudi sklenilo, da od takrat naprej ne bo več preverjalo skladnosti aktov EU z nemškimi ustavnimi normami in načeli, kar pomeni, da je izključno pristojnost za odločanje v teh zadevah dobilo Sodišče EU.

Odločba nemškega ustavnega sodišča se mi zdi razumljiva in za tisti čas tudi primerna. Namreč EU se je razvila z namenom zagotavljanja miru v evropskem prostoru in zato je bila Nemčija tudi ena izmed prvih podpisnic Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za premog in jeklo¹⁴². EU je skozi čas pridobivala na moči in skušala pridobiti čim več pristojnosti s strani držav članic, vendar, ker je bila prvotno mišljena kot gospodarsko združenje, ni imela lastnih standardov varstva človekovih pravic. Razumljivo se mi zdi, da je potem v primeru Solange EU želela omejiti trgovino, vendar se pri tem ni ozirala na pravice posameznika, ampak je bolj gledala na dobrobit skupnega trga. Posledično se mi zdi logična odločitev nemškega ustavnega sodišča, ki je tak ukrep označilo kot kršitev človekovih pravic. Na to odločitev je po mojem mnenju vplival tudi dolgotrajen razvoj nemške države in tudi sami zgodovinski vplivi nanjo. Najpomembnejši mejniki v tem razvoju so po mojem mnenju prva in druga svetovna vojna ter obdobje med njima. V prvo svetovno vojno so Nemci vstopili predvsem zaradi pomanjkanja kolonij, medtem ko so v drugo svetovno vojno vstopili zaradi idej o svetovni nadvladi nacistične stranke. Vmesno obdobje je predvsem pomembno zaradi Weimarske ustave, ki pa je potem podlegla pritiskom nacistov. V teh obdobjih je prišlo do množičnih kršitev človekovih pravic in zaradi tega so se človekove pravice in temeljne svoboščine tako zasidrale v nemški ustavni pravni red in s tem so te pravice postale temeljne nacionalne pravice. Nemški narod je imel torej kar nekaj izkušenj z absolutističnimi režimi in to je po mojem mnenju tudi eden izmed razlogov za zadržanost nemškega ustavnega sodišča do prava EU v sodbi Solange I in II. Ko pa je nemško ustavno sodišče videlo, da so se standardi varstva človekovih pravic zvišali, je brez problemov odločilo, da ne bo več presoјalo aktov prava EU.

---

¹⁴² Podpisana je bila v Parizu 23. julija 1952, zato jo imenujemo tudi Pariška pogodba in je najstarejša od treh pogodb, ki so ustanovile Evropsko skupnost. 23. julija 2002 pa je potekla, saj je bila sklenjena samo za dobo 50 let, zato danes ne velja več. Njen namen je bil oblikovati skupni trg za premog in jeklo, pri čemer bi lahko obstoječo obliko povezovanja postopno razširili na druga gospodarska področja.

V zadevi Kadi so prav tako v ospredju kršitve človekovih pravic. Takratno sodišče prve stopnje je opredelilo spoštovanje lastninske pravice kot eno izmed temeljnih človekovih pravic v mednarodnem pravu, ki je zajeta tudi v *ius cogens*. Zanimivo se mi zdi, da je Sodišče prve stopnje navedlo, da pravica do lastnine Kadiju ni bila kršena, saj ukrep zamrznitve sredstev po mnenju sodišča ne predstavlja posega v bistvo lastninske pravice. To se mi zdi nerazumljivo, saj če so sredstva zamrznjena, to v bistvu onemogoči dostop do njih. Posledično je s temi sankcijami uvedena nezmožnost uporabe sredstev in po mojem mnenju, če nekdo ne more uporabljati svojih lastnih sredstev zaradi vpliva druge fizične ali pravne osebe, potem mu ta druga oseba posega v lastninsko pravico in s tem v temeljne človekove pravice in svoboščine.

Prav tako so bile Kadiju kršene pravice do zaslišanja in učinkovitega sodnega nadzora, saj mu ni bila dana možnost izpovedi glede dokazov, zaradi katerih je bil postavljen na seznam sodelavcev talibanov. Pred odločbo Kadi I uredba Komisije ni urejala postopkov za obveščanje o razlogih za postavitvev na sporni seznam. Poleg tega je Varnostni svet, po sodbi Kadi I posredoval dokaze, ki so bili tako nejasni in nepopolni, da tudi v pritožbi pred Komisijo Kadi ni imel možnosti do ustreznega zagovora. S tem mu je bila kršena tudi pravica do obrambe. Vendar s tem še ni bilo konec poseganja v človekove pravice Kadija, saj je bil po sodbi Kadi I in odpravi sporne uredbe Komisije zopet postavljen na sporni seznam. Komisija je trdila, da je Kadi resen osumljenec sodelovanja s talibani, Al Kaido in Osamo bin Ladnom, vendar ni uspela predložiti nobenih trdnih dokazov. Tak ukrep Komisije se mi zdi popolnoma nerazumljiv in ga je po mojem mnenju mogoče utemeljiti samo tako, da je Komisija slepo verjela resoluciji VS in predlogu za postavitvev Kadija na sporni seznam. Strinjam se, da je povsem pravilno, da se pripadnikom terorističnih organizacij zamrznejo sredstva in da se jim tudi na ta način skuša preprečiti teroristične aktivnosti. Vendar pa je pri tem treba biti pazljiv. Menim, da je ukrep proti Kadiju glede na predstavljene dokaze nesorazmeren. Kot prvo je največji problem pomanjkanje dokazov, zaradi katerih bi bil ukrep zamrznitve sredstev upravičen. Kot drugo pa je sporen tudi sam ukrep zamrznitve sredstev, saj bi se lahko uporabilo manj strog in restriktiven ukrep. Posledično bi lahko rekli, da je Kadi postal »državni ujetnik«, saj so njegova sredstva zamrznjena še danes, torej približno 10 let. Povsem razumljiva je torej odločba Sodišča EU, ki je razveljavilo sodbo Kadi Sodišča prve stopnje in razglasilo za nično del Uredbe Sveta 881/2002.

6.2. SPORNOST PRAVNIH AKTOV

V obeh primerih manjša skupnost presoja skladnost določenega pravnega akta, ki ga je izdala večja skupnost. V primeru Solange gre za ukrepe, ki sta jih sprejela Evropska Komisija in Svet z namenom ureditve razmer na trgu. Te ukrepe je nato presojalo Nemško zvezno ustavno sodišče. V primeru Kadi je Sodišče EU presojalo uredbo Komisije, vendar gre v bistvu za resolucijo VS, ki jo je Komisija s svojo uredbo želela implementirati. V obeh primerih torej nastopata na eni strani velika organizacija (Evropska unija – Solange, Varnostni svet Organizacije združenih narodov – Kadi), katere predpisi so sporni, in na drugi strani manjša organizacija oziroma država (Nemčija – Solange, Evropska unija – Kadi), ki se ne strinja z ukrepi večje organizacije zaradi poseganja v temeljna načela. Menim, da se v zvezi s tem pojavlja nekakšen odpor do poseganja v pravni red manjše organizacije. To je zelo vidno pri primeru Solange, vendar malo manj v primeru Kadi. V primeru Kadi Komisija po mojem mnenju striktno sledi resoluciji VS in se ne ozira na temelje pravnega reda EU. Po drugi strani pa Sodišče EU zavira vstop implementacijskih uredb v pravni prostor EU zaradi kršitev temeljnih človekovih pravic. Ker implementacijske uredbe samo izvršujejo politiko VS, Sodišče EU na nek način zavira tudi vstop prava OZN v pravni sistem EU in s tem po mojem mnenju dobiva tudi v nekem smislu status mednarodnega sodišča. Trdim, da je to zato, ker Sodišče EU sodi posredno o mednarodnem pravu preko implementacijskih uredb. Natančneje sodi o pravu OZN, ki naj bi bilo primarno v razmerju s pravom EU.

6.3. VPRAŠANJE PRISTOJNOSTI

Vprašanje pristojnosti se pojavlja v obeh primerih in je po mojem mnenju zelo pomembno. V primeru Solange I gre za vprašanje presoje prava EU v odnosu do temeljnih nemških ustavnih določil. Pri tem po mojem mnenju ne gre za direktno vprašanje pristojnosti odločanja v konkretni stvari, saj so le-to nemška sodišča imela, vendar gre bolj za vprašanje pristojnosti, ali nemška sodišča lahko zavrnejo oziroma ne sprejmejo predpisov EU, ki so v nasprotju s določbami nemške ustave. To je zagovarjalo že Upravno sodišče in s tem se je strinjalo tudi Nemško zvezno ustavno sodišče.

V primeru Kadi se vprašanje pristojnosti kaže v razmerju med resolucijami Varnostnega sveta Združenih narodov in uredbami Komisije, ki implementirajo omenjene resolucije. Pri tem se pojavi vprašanje, ali je mogoča presoja resolucij VS. Direktna presoja ni

mogoča, možno pa je presojati uredbe EU, ki implementirajo te resolucije, torej posredna presoja. Sodišče prve stopnje je v svoji odločbi zmotno navedlo, da je mogoče te uredbe presojati le, če so kršene norme *ius cogens*. Sodišče EU je v svoji odločbi navedlo, da mora Sodišče EU zagotoviti pregled v smislu varstva človekovih pravic vseh spornih aktov EU, saj so človekove pravice del temeljnih načel prava EU. S tem so bile zajete tudi implementacijske uredbe Komisije.

Pri tem se mi zdi zanimivo stališče Sodišča prve stopnje, ki pravi, da je pristojno samo za razsojanje, če bi implementacijske uredbe kršile *ius cogens*. S tem poudari, da je pravo OZN primarno pravu EU, s čimer pa se ni povsem strinjalo Sodišče EU. Prednost je Sodišče EU dalo temeljnim človekovim pravicam in posledično je za nič en razglasilo del sporne uredbe Komisije, ki se je nanašal na Kadija. Ob analizi primera Kadi se mi je postavilo vprašanje, zakaj Sodišče prve stopnje ni priznalo temeljnih človekovih pravic kot razloga za presojanje sporne uredbe. Za to je več razlogov. Kot prvi razlog je, da ima Sodišče prve stopnje polne roke dela z vsemi vlogami in da se posledično v primer Kadi ni povsem poglobilo. Na to opozarja tudi dejstvo, da je bilo Sodišče prve stopnje ustanovljeno kot pomoč pri delu Sodišča ES, ki se je takrat utapljal v številnih vlogah. Drugi, verjetnejši razlog bi lahko bil, da je bilo sodišče mnenja, da ima Varnostni svet vgrajene varovalne mehanizme glede svojega delovanja in svojih resolucij, ki so zadostni za zagotovitev temeljnih človekovih pravic in svoboščin. Vendar se je kasneje izkazalo, da ni bilo tako.

7. KADI – EVROPSKI SOLANGE?

Lahko rečem, da ima primer Kadi precej podoben učinek, kot ga je imela sodba Solange I, saj prav tako kot ta zavrača ukrepe Organizacije združenih narodov, katere akti naj bi bili nadrejeni aktom Evropske unije. Bistvo primerov Solange je odločba sodišča, da bodo norme domačega ustavnega prava prevladale nad normami EU, dokler ne bo EU sprejela ustreznih standardov varstva človekovih pravic, ki bodo primerljivi z nemškimi ustavnimi normami. V primeru Kadi je po mojem mnenju Sodišče EU storilo precej podobno, saj je prav tako prevladalo pravo EU nad pravom OZN, ki naj bi bilo primarno. Prav tako pa se mi zdi, da je Sodišče ES nakazalo, da bo Varnostni svet moral urediti varstvo pravic posameznikov, če bo želel, da bo EU brez problemov implementiralo vsako resolucijo. Torej, dokler VS ne bo zagotavljal primerljivih standardov varstva človekovih pravic, toliko časa bo Sodišče EU lahko razveljavljalo uredbe, ki implementirajo resolucije VS. Opozoril pa bi na dejstvo, da gre za mnogo bolj omejevalne, po mojem mnenju celo kaznovalne ukrepe v primeru Kadi kot pa

v primeru Solange. Prav tako je razlika v dokončnosti primerov. Medtem ko je primer Solange že končan, se primer Kadi še vedno obravnava pred Sodiščem EU.

Mislím, da bi za primer Kadi lahko rekli, da gre za »Evropski Solange«, kajti tako Solange kot Kadi sta pomembna za odnose med pravnimi redi. Solange se je nanašal na razmerje med EU in državo članico, medtem ko se Kadi nanaša predvsem na razmerje med pravom OZN oziroma po mojem mnenju med mednarodnim pravom in pravom Evropske unije. Pri tem se porajajo številna vprašanja glede razmerja med pravom OZN in EU, vendar menim, da bo treba počakati na sodbo Sodišča EU v primeru Kadi II, da bi dobili točne odgovore o pojmovanju razmerja med njima s strani Sodišča EU.

8. REŠITVE PRIMERA KADI IN PREPREČEVANJE PRIHODNIH KRŠITEV

Glede na same posledice primera Kadija kot posameznika sem mnenja, da bi bilo potrebno sprejeti nekatere ukrepe na strani Varnostnega sveta OZN in tudi na strani Evropske unije, saj do tako hudih kršitev v današnji dobi ne bi smelo prihajati. Seveda pa je treba pomisliti tudi na javno varnost in zato je včasih potrebno sprejeti tudi kakšen omejevalni ukrep, kot je npr. zamrznitev sredstev. Vendar pa je v teh primerih treba imeti zadostno število dokazov, s katerimi bi se dalo izkazati povezanost s talibani, teroristično mrežo Al Kaida in Osamo bin Ladnom¹⁴³. Menim tudi, da bi se morali dokazi navezovati tudi na samo razmerje med posameznikom oziroma neko organizacijo in talibani, saj ni vsako razmerje škodljivo in nevarno za javni red in mir.

8.1. VARNOSTNI SVET

Pri VS je najbolj sporno to, da ni učinkovitega sredstva za pritožbo posameznika. To se mi zdi popolnoma nesmiselno, saj v mora biti današnji pravni in demokratični ureditvi zagotovljena možnost obrambe posameznika pred posegi organov oblasti v njegove temeljne pravice in svoboščine. VS bi moral torej sprejeti možnost pritožbe, ki bi lahko bila učinkovita in ki bi bila na voljo posameznikom kot subjektom. Predvsem slednje je pomembno, kajti če posameznik lahko nastopa kot subjekt pri zaščiti svojih pravic in svoboščin, potem ima boljše

---

¹⁴³ Osama bin Laden je bil ubit 2. maja 2011.

možnosti za uspeh, kot pa če nastopa kot objekt v mednarodnem pravu in se lahko pritoži samo preko države, v kateri prebiva oziroma v kateri ima državljanstvo.

Kot drugo dejstvo, ki me je zmotilo pri analizi primera, je to, da VS večino svojega dela opravi na sedežu ZN v New Yorku. Ob tem se mi je zastavilo vprašanje, kako lahko označijo ljudi po celem svetu za sodelavce talibanov. Kot možna rešitev bi lahko bila, da bi VS lahko ustanovil regionalne podružnice in bi s tem decentraliziral oziroma prenesel izvajanje svojih pristojnosti na te podružnice. Ti odbori bi bili lahko pristojni za posamezna področja po svetu in bi posledično lahko bolje nadzorovali posameznike oz. organizacije brez tako hudih omejevalnih ukrepov, kot je zamrznitev sredstev. Obenem pa bi se z olajšanjem dostopa ponudila tudi lažja možnost do pritožbe in ta bi lahko postala učinkovitejša.

8.2. EVROPSKA UNIJA

Pri EU je glavni problem implementacija resolucij VS, in kot se je dokazalo s primerom Kadi, imajo te lahko zelo hude posledice za posameznike. Pri tej situaciji Kadiju pomaga Sodišče EU, saj je v primeru Kadi I že za nično razglasilo uredbo Komisije, v primeru Kadi II pa še čakamo na odločbo sodišča, vendar je možno logično sklepati, da bo rezultat podoben kot v prvem primeru. Temu botruje dejstvo, da Komisija ni dosledno upoštevala sodbe v primeru Kadi I in Kadiju ni ponudila zadostnega varstva njegovih pravic. Vendar ima Kadi kljub posredovanju Sodišča EU še vedno zamrznjena sredstva, kar pomeni, da uredba Komisije še vedno velja, ker še ni bilo pravnomočne odločitve s strani Sodišča EU v primeru Kadi II.

Tudi EU bi v prihodnje morala storiti več za zaščito pravic posameznikov glede implementiranih resolucij VS. Po eni strani bi morali dosledno urediti sodni nadzor nad skladnostjo teh resolucij s človekovimi pravicami, ki so zagotovljene v EU. Po drugi strani pa bi lahko pri pregledovanju implementiranih uredb in njihovih učinkov sodeloval tudi Varuh človekovih pravic EU¹⁴⁴. S tem bi zagotovili tudi nepristranski nadzor nad implementacijskimi uredbami in posledično tudi nad izvajanjem politike VS ZN. Edini problem pri varuhu se pojavi glede njegove neformalnosti, vendar bi vseeno lahko opozarjal na nepravilnosti glede kršitev človekovih pravic v implementacijskih uredbah ES.

---

¹⁴⁴ Evropski varuh človekovih pravic preiskuje pritožbe v zvezi z nepravilnostmi v institucijah in organih Evropske unije. Varuh človekovih pravic je povsem neodvisen in nepristranski. Trenutno je varuh človekovih pravic gospod P. Nikiforos Diamandouros, ki je to mesto prevzel 1. aprila 2003.

9. ZAKLJUČEK

Človekove pravice in temeljne svoboščine so temeljne v vsaki civilizirani družbi za dosego stanja pravne države. V današnji dobi je neupravičena kršitev teh pravic popolnoma nesprejemljiva glede na razvitost moderne družbe in tudi sodobnega prava.

Največje praznine pri ščitenju človekovih pravic se pojavljajo v mednarodnem pravu v povezavi z vojnami, nasiljem in protiterorističnimi akcijami. V teh primerih pride do neupoštevanja ali do občutnega zmanjšanja standardov varstva človekovih pravic. To je do neke mere razumljivo.

Kar pa ni razumljivo, je da danes kljub vsem konvencijam o človekovih pravicah, o raznoraznih stalnih in *ad hoc* sodiščih in dolgotrajnemu razvoju človekovih pravic, še vedno prihaja do tako nerazumnih kršitev teh pravic, kot je to razvidno npr. iz primera Kadi.

Povezava med človekovimi pravicami in mednarodnim pravom je velika, saj po eni strani mednarodno pravo varuje pravice posameznikov z različnimi konvencijami, po drugi strani pa te pravice povsem zanemari. Razumljivo bi bilo, da bi se človekove pravice kršile zaradi dokazanega utemeljenega razloga, kot je npr. varstvo javnega reda in miru, vendar v primeru Kadi se pokaže, da se danes še vedno kršijo človekove pravice brez ustreznega dokaznega standarda.

Sodbi Solange I in Solange II sta pomagali pri kreiranju prava EU, saj sta prinesli višji standard spoštovanja človekovih pravic s strani EU. Menim, da bo primer Kadi lahko, ko bo nekoč v njem dokončno razsojeno, imel vpliv na preoblikovanje mednarodnih odnosov in posledično na mednarodne norme glede varstva človekovih pravic.

8. LITERATURA

Brkan M., Pravne razsežnosti zunanje politike v EU, GV Založba, Ljubljana, 2009.

Conforti B., Mednarodno pravo, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana, 2005

Coronna M., Pogodba o ustavi za Evropo z uvodnimi pojasnili, Codex Iuris, Maribor, 2005

Društvo za Združene narode republike Slovenije, Človekove pravice: zbirka mednarodnih dokumentov, I. del univerzalni dokumenti, Ljubljana, 1995

Grilc P., Ileršič T.; Pravo Evropske unije, Cankarjeva založba, Ljubljana, 2001.

Grossi P., Pravna Evropa, *cf, 2010.

Maučec G., Internacionalizirana kazenska sodišča in tribunali, Založba KATR, Ljubljana, 2009

Pogačnik M., Petrič E.; Izbrane teme mednarodnega prava, Evropska pravna fakulteta, Nova Gorica, 2010.

Sancin V., Mednarodno pravo v hierarhiji pravnih virov EU in njenih članic, Založba Uradni list, Ljubljana, 2009.

Türk D., Temelji mednarodnega prava, GV Založba, Ljubljana, 2007

9. VIRI

E. R. Lanier, Solange, Farewell: The Federal German Constitutional Court and the Recognition of the Court of Justice of the European Communities as Lawful Judge, Boston College International and Comparative Law Review, 1988; vstopna stran: <http://lawdigitalcommons.bc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1451&context=iclr&sei-redir=1#search=%22boston+solange+college%22>, {4. 6. 2011}.

Društvo za Združene narode za Slovenijo, Varnostni svet, vstopna stran: <http://www.unaslovenia.org/node/18>, {4. 6. 2011}.

Društvo za Združene narode za Slovenijo, Ustanovna listina OZN, vstopna stran: <http://www.unaslovenia.org/sites/default/files/Ustanovna%20listina%20ZN%20%28Fra-Slo%29.pdf>, {8. 6. 2011}.

Foreign Law translations, University of Law, School of Texas, Case: BVerfGE 37, 271 2 BvL 52/71 Solange I-Beschluß in BVerfGE 73, 339 2 BvR 197/83 Solange II-decision, 2007, vstopni strani: http://www.utexas.edu/law/academics/centers/transnational/work_new/german/case.php?id=588 in http://www.utexas.edu/law/academics/centers/transnational/work_new/german/case.php?id=572, {4. 6. 2011}.

International Law Observer, The ECJ's Kadi judgment facilitates the review of international law for compliance with fundamental rights, 2008, vstopna stran: <http://internationallawobserver.eu/2008/09/12/the-ecjs-kadi-judgment-facilitates-the-review-of-international-law-for-compliance-with-fundamental-rights/>, {10.6.2011}

Lindfelt Mats, A Bill of Rights for the European Union?, Institute for Human Rights/ Åbo Akademi University, 1999, vstopna stran: http://web.abo.fi/instut/imr/norfa/mats_billofrights.pdf, {7. 6. 2011}.

Oxford university press, Hartley, The Foundations of European Union Law 7e: Kadi II, vstopna stran: <http://www.oup.com/uk/orc/bin/9780199566754/resources/updates/ch03/>, {11. 6. 2011}.

Maduro Poiars, Advocate General's Opinion in Case C-402/05, 2008, vstopna stran: <http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2009-03/cp080002en.pdf>, {9. 6. 2011}.

Mifsud-Bonnici Aron, The Aim of Public International Law, 1993, vstopna stran: <http://www.mifsudbonnici.com/lexnet/articles/publicint.html>, {11. 6. 2011}.

Parlament Evropske unije, Rimska pogodba, vstopna stran: <http://www.europarl.europa.eu/parliament/archive/staticDisplay.do?id=77&pageRank=12&language=SL>, {11. 6. 2011}.

Služba vlade RS za zakonodajo, Pogodba o Evropski uniji, vstopna stran: http://www.svz.gov.si/fileadmin/svz.gov.si/pageuploads/Primarna_zakonodaja/PEU.pdf {6. 6. 2011}.

Sodišče Evropske unije, vstopna stran: <http://www.evropa.gov.si/si/institucije-in-organi/sodisce-evropske-unije/>, {5. 6. 2011}.

Svet Evropske unije, EU s svojim glasom v Generalni skupščini ZN, vstopna stran: <http://www.consilium.europa.eu/showFocus.aspx?lang=SL&focusID=591>, {10. 6. 2011}.

Tim Stahlberg ,ECJBlog.com - News on the European Court of Justice and other European legal developments, Case T-85/09, Kadi II, 2010, vstopna stran: <http://courtofjustice.blogspot.com/2010/10/case-t-8509-kadi-ii.html>, {10. 6. 2011}.

Uradni list Evropske unije, Prečiščena verzija Pogodbe o delovanju Evropske unije, vstopna stran: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0047:0199:SL:PDF>, {2. 6. 2011}.

UN Security Council Sanctions Committees, vstopna stran: <http://www.un.org/sc/committees/>, {8. 6. 2011}.